

BESKRYWINGSPUNT VAN DIE SINODE VAN WES-KAAPLAND AAN ALGEMENE SINODE

1. Die Algemene Sinode neem kennis dat verskille in die kerk ten opsigte van Skrifhantering en Skrifuitleg tot vasgelooptheid gelei het, en dat voortgaande besinning oor verantwoordelike Skrifuitleg steeds nodig is.

2. Die sinode bely egter dat die eenheid van die kerk gefundeer is in 'n eenheid met Christus en die belydenisgrondslag, en dat hierdie eenheid nie verbrokkel wanneer daar oor Skrifhantering en Skrifuitleg ten opsigte van hierdie saak verskil word nie, maar verryk en verdiep word.

3. Die sinode is verbind tot 'n voortgaande en nederige diepe luister na mekaar, met respek vir mekaar se uiteenlopende benaderings, Skrifhantering en hermeneutiek.

4. Die Algemene Sinode moedig gemeentes aan om voort te gaan met die skep van gesprekruimtes vir gesonde geloofsonderskeidende gesprekke oor hierdie (en ander) teologies-etiese kwessies, en toe te sien dat:

4.1 hierdie ruimtes inklusief en divers bly;

4.2 nie oor ánder te praat nie, maar eerlik en broos vanuit die eie posisie, en

4.3 daar werklik erns gemaak word met die Woord van God.

5. Die Algemene Sinode respekteer kerkrade se reg om geloofsonderskeidende gesprekke in hulle eie kontekste te voer en moedig kerkrade aan om deurdagte en verantwoordelike besluite te neem.

6. Die Algemene Sinode moedig kerkrade aan, om by die aanwysing van persone in die ampte, lidmate se:

6.1 doop, belydenis, roeping, spiritualiteit en getuienis van leer en lewe,

6.2 toegang tot die sakramente,

6.3 integriteit van verhoudings, en

6.4 geskiktheid vir die spesifieke rol in ag te neem

6.5 ongeag ras, geslag, klas of seksuele oriëntasie en -identiteit.

7. By die legitimasie van teologiese studente, moet die studente se:

7.1 doop, belydenis, roeping, spiritualiteit en getuienis van leer en lewe,

7.2 toegang tot die sakramente,

7.3 integriteit van verhoudings, en

7.4 teologiese- en bedieningsvorming in ag te neem, ongeag ras, geslag, klas, of seksuele oriëntasie en -identiteit.

8. Die Algemene Sinode erken dat daar:

8.1 kerkrade en predikante is wat nie hulle weg oopsien om burgerlike verbintenisse tussen persone van dieselfde geslag te bevestig nie,

8.2 ook kerkrade en predikante is wat wel hulle weg oopsien om burgerlike verbintenisse tussen persone van dieselfde geslag te bevestig.

9. Die sinode wil graag die ruimte wat vir almal geskep word, om volgens hulle oortuiging op te tree, bevestig.

10. Die Algemene Sinode dra dit aan ATLAS op om 'n formulier te ontwikkel vir die bevestiging van burgerlike verbintenisse tussen persone van dieselfde geslag.

11. Die Algemene Sinode

11.1 betreur dat die verloop van die debat en die besluite in die kerk die afgelope jare lidmate verwar en seergemaak het;

11.2 vra gay-lidmate en hulle families wie se menswaardigheid wetend en onwetend misken is, uitdruklik om verskoning vir die pyn wat hulle in die kerk beleef het;

11.3 verbind hom daartoe om in die gees van hierdie besluit ruimtes te skep vir gesprekke waarin almal se menswaardigheid gerespekteer word.

11.4 Die Algemene Sinode bedank gay-lidmate wat volgehou het met waagmoedige en konstruktiewe gesprekke in die kerk.

12. Die Algemene Sinode dra dit aan ATLAS op om voort te gaan met studie oor die huwelik en menslike seksualiteit met die oog op terugvoer aan die volgende sinode.

Motivering van Sinode van Wes-Kaapland se 2019-besluite oor selfdegeslagverbintenisse

1. Die prosesse wat die moderamen van Wes-Kaapland sedert 2016 met ringe en gemeentes gevolg het.

Die moderamen van die Sinode van Wes-Kaapland het in Maart 2017 besluit om 'n proses van voortgesette besinning oor selfdegeslagverhoudings in gemeentes en ringe aan te moedig en te fasiliteer sodat ingeligte besluitneming uiteindelik moontlik is. Hierdie besluit is geneem "deeglik bewus van uiteenlopende standpunte rondom die 2016-besluit van die buitengewone Algemene Sinode". Die besluit het onderstreep dat - in ooreenstemming met die 2016-besluit - standpunte nie op gelowiges en gemeentes afgedwing sal word waarvan die Gees hulle nie oortuig het nie. Gemeentes en kerkrade wat deur die Gees gelei voel om nie onderskeid te maak tussen hetero- en homoseksuele lidmate en ampsdraers nie, het daarvoor die ruimte.

Hierdie besluit van die moderamen het ingesluit dat die moderamen met 'n gefundeerde voorstel ivm selfdegeslagverhoudings na die volgende sinodesitting (Mei 2019) sou gaan.

ATLAS het 'n proses van gesprekvoering in ringe en gemeentes gefasiliteer. Heen-en-weer terugvoer is versamel. 'n Belangrike insig wat ATLAS reeds vroeg in hierdie proses deur middel van verskillende navorsingsmetodes verkry het, was dat daar (a) in gemeentes 'n groeiende aanvaarding is vir mense met 'n homoseksuele oriëntasie, maar dat (b) heelwat mense dit moeilik vind om by

die Bybeltekste wat na homoseksualiteit verwys verby te kom. Terugvoer wat via ringsbesoeke ontvang is, het hierdie punt bevestig. Predikante wat selfdegeslagverbintenis aanvaar, slaag nie daarin om bevredigend aan hulle lidmate te verduidelik hoe hulle die Bybel in die proses hanteer nie.

Dit het ook vroeg in die proses reeds duidelik geword dat kerkrade sterk voel oor hulle reg om eie standpunte te formuleer en praktyke te reël. Kerkrade verwag dat die meerdere vergadering 'n aanneemlike raamwerk met integriteit moet bied, maar verdere onderskeiding aan kerkrade self moet oorlaat, sodat hulle binne hulle plaaslike kontekste diskresie kan uitoefen en besluite neem.

STLAS het op verskillende maniere hulp aan gemeentes gebied wat kans gesien het om deel te neem aan die gesprek. Gemeentes wat hiervan gebruik gemaak het, het 'n groter begrip gekry het vir hoeveel meer kompleks die saak is as wat hulle voorheen gedink het. Hulle het ook getuig van groter begrip vir die moeilike gesprek in die sinode en in die ekumene. Een van die treffende opmerkings wat STLAS ontvang het, lui: "Ons is baie onkundig as dit kom by die temas van gender en seksualiteit. Ons kan nie verskillende terme goed onderskei nie. Ons het nie taal nie. Ons is onbeholpe in die gesprek. Ons het gedink dit is eenvoudig, maar was onbewus van die kompleksiteit." 'n Ander opmerking lui: "Heteroseksuele mense kan nie praat oor gay mense se liggame as hulle nie bereid is om vanuit hulle eie liggaamlikheid en seksuele broosheid te praat nie".

STLAS het kennis geneem van die gesprek wat in ATLAS ontstaan het oor gereformeerde etiese onderskeiding in die kerk. Die oortuiging het begin groei in ATLAS dat ons moet werk aan meganismes vir onderskeidende gesprek in spesifieke, plaaslike kontekste. Hierdie meganismes moet teologies-etiese leiding insluit, maar ook reëlins oor hoe ons verskille met mekaar hanteer. ATLAS het die aanvoeling dat gemeentes oor kwessies rondom byvoorbeeld seksuele oriëntasie nog lank met mekaar gaan verskil. Ons kan kies om 'n benadering te bly volg waar ons altyd ons verskille na 'n punt dryf en 'n wen-en-verloor situasie bereik. Ons kan egter ook kies om meganismes te ontwikkel wat ons help om aan te hou praat met mekaar terwyl ons toegelaat word om te verskil van mekaar. Hierdie benadering gaan daarvan uit dat ons eenheid gewortel is in ons gedeelde geloof dat Jesus Christus die Here is. Die geskiedenis het ons geleer dat "eenheid in Christus" nie gelyk is aan "eenderse etiese" standpunte nie. Verskille in etiese oordeel hoef ons nie te vervreem van mekaar nie. Die gedeelde belydenis dat Jesus Christus die Here is, hou ons bymekaar in gesprek mét mekaar. As volgelingen van Christus sal ons goeie weë vind indien ons saam aanhou soek.

STLAS stem saam met so 'n benadering tot etiese onderskeiding. In plaas van om met elke volgende sinode in die visier te werk na 'n soort "eindpunt" van 'n stemmery, behoort ons die klem te plaas op gesprekvoering, op hoe ons met mekaar omgaan, op hoe ons mekaar innooi in die gesprek met mekaar en in gesamentlike geloofsonderskeiding. In hierdie proses staan die Bybel in die kern. As moderne lesers word ons ingetrek in die gesprek wat ons in die Bybel vind. Dit waarheid is egter nie geleë in een vers, of een interpretasie nie, maar in die pad wat ons met die Bybel stap saam met ander gelowiges, terwyl ons

luister na die insigte en kennis wat ons eie wêreld, dmv die natuurwetenskappe, literatuur, kuns, ens, ons bied. In die Bybel self is reeds sprake van nuwe interpretasie van vroeëre sieninge binne nuwe omstandighede. Bybelskrywers is in gesprek met die oorgelewerde en gesaghebbende tradisies, maar terselfdertyd in gesprek met die nuwe lewensomstandighede in veranderende en veranderde kontekste.

Die moderamen het STLAS versoek om verskeie stukke saam te voeg in *Dokumente vir gesprek oor selfdegslagverbintenisse*, en dit op die sinode se webblad te plaas vir kommentaar deur kerkrade. Hierdie dokumente, sowel as die kommentaar daarop, kan steeds volledig daar gevind word. <https://kaapkerk.co.za/wp-content/uploads/2018/10/Dokumente-vir-Gesprek-oor-Selfdegslagverbintenisse-FINAAL-20190123.pdf>

Die gespreksdokumente bestaan uit verskeie skrywes wat sedert die Buitengewone Algemene Sinode van 2016 in die uitvoering van die moderamen se opdrag deur STLAS versamel is.

- Historiese aanloop, asook volledige 2015 en 2016 besluite: 'n Historiese oorsig van die gesprek oor selfdegslagverhoudings binne die NG Kerk sedert 1986 word gegee.
- Besluite van die moderamen van Wes-Kaapland en die werk van STLAS: Die moderamen van wes-Kaapland se besluite sedert 2016 word bespreek. Melding word ook van STLAS se werksaamhede in hierdie tydperk gemaak. Die gespreksbord en terugvoerblad word bespreek.
- Verklarings van Kerkrade oor selfdegslagverhoudings: 11 Kerkrade se verklarings na afloop van die sinodesittings van 2015 en 2016 word voorgehopu. Die verklarings bevat uiteenlopende sieninge en standpunte.
- Twee getuïenisse: Twee uiteenlopende getuïenisse oor selfdegslagverhoudings word voorgehou. Die eerste getuïenis (Getuïenis A) is sterk ten gunste van die 2016 besluit en fokus veral op wat as die “normatiewe aard” van die Skrif beskryf word. Die tweede getuïenis (Getuïenis B) beskou seksuele oriëntasie as 'n gawe uit God se hand en lewer aan die hand van verskeie teologiese hermeneutiese en etiese insigte 'n pleidooi vir 'n inklusiewe kerkgemeenskap waarin almal welkom is.
- Opsomming van die NG Kerk se amptelike skrifbeskouing: 'n Opsomming van die NG Kerk se amptelike skrifbeskouing word aangebied. Van die kwessies wat bespreek word sluit in: “Wat bedoel ons as ons praat van God se Woord?”; “Wat verstaan ons onder die inspirasie van die Skrif?”; “Hoe gemaak met die groot gaping tussen ons en die Skrif?”, en “Hoe gebruik ons die Bybel vir Etiek?”

Teen 1 Februarie 2019 het ons in totaal kennis geneem van byna 40 gemeentes se standpunte of oortuigings.

Dit is opvallend dat gemeentes – ongeag die posisie wat ingeneem word – poog om met eerlikheid, broosheid en nederigheid aan die gesprek deel te neem, dat hulle die kompleksiteit van die saak nie geringskat nie, en besef dat dit uiteindelik oor die lewens van mede-broers en -susters in Christus gaan.

Met die lees van die terugvoer word daar gesien dat byna dieselfde hoeveelheid gemeentes aangedui het dat hul vir en teen die 2015 besluit is. Interessant egter is die feit dat die aantal gemeentes wat tans nié 'n besliste standpunt

ingeneem het nie aansienlik toegeneem het (as 'n persentasie van die totaal), sodat hul nou die meerderheid uitmaak.

Onder die eerste groep word daar deurgaans verklaar dat, in hul gemeente, alle mense, ongeag seksuele oriëntasie, welkom is, toegang tot al die ampte het, en in burgerlike verbintenisse bevestig kan word. Daar word erken dat nie almal in die gemeente hierdie siening huldig nie en dat daar in sommige gevalle steeds onsekerheid heers oor hoe die Skrif verstaan moet word, maar dat daar nogtans gekies word om, soos een gemeente dit stel, alle mense “te omarm en lief te hê, soos ons uit Jesus se voorbeeld leer”. Vir meeste van hierdie gemeentes, wat hulself as “inklusief, verwelkomend en bevestigend” beskryf, was die 2016 besluit 'n groot teleurstelling.

Onder die tweede groep is die algemene gevoel dat, vanweë bepaalde uitsprake in die Skrif, die 2015 besluit nie aanvaar kan word nie. Vir dié gemeentes wys die Woord van God enige seksuele omgang buite die ruimte van die huwelik as sonde af, en sou dit dus nie moontlik wees om 'n persoon in 'n selfdegeslagsverbintenis as predikant te beroep, of om 'n burgerlike verbintenis te bevestig nie. In een geval word daar genoem dat die gemeente se leraars nie dieselfde siening as die kerkraad huldig nie, en dat dit ook só deur die kerkraad aanvaar word (sonder dat die geloofsintegriteit van die leraars bevestig word).

Onder die derde, groter, groep word hoofsaaklik twee redes gegee waarom gemeentes nie tans 'n besliste standpunt oor selfdegeslagsverbintenisse inneem nie. Die eerste rede is dat die formele gespreksproses nog nie afgehandel is nie, en dat die gemeente steeds sáám op reis oor die saak is. Die tweede rede is dat hulle doelbewus besluit het om nie enige standpunt in te neem nie, en selfs alle formele besluitnemingsprosesse oor die saak gestaak het, weens wat as die “sensitiewe” en “verdelende” aard van die gesprek beskryf word. Een van hierdie gemeentes noem dat hulle eerder wil fokus “op dit wat hul saambind, as dit waaroor hul verskil”.

'n Getuienis deur 'n gay predikant was betekenisvol. Hy het onder andere gesê: “Daar word wyd genotuleer dat daar by die sinodesitting van 1986 vir die eerste keer gesprek gevoer is oor homoseksualiteit. In die meer as dertig jaar se gespreksvoering sedertdien is daar net enkele verwysings na, en erkenning vir, nuwe insigte wat ontstaan het deur gay mense se *eie* stemme te laat hoor (teenoor heteroseksuele mense se stemme). Alhoewel daar in hierdie tyd mét, en sáám met, en óór, en námens, gay mense gesprek gevoer is en na teologiese verheldering gesoek is, is daar nog nie genoegsaam ruimte gegee vir gay mense se *eie* getuienis in hierdie besluite nie. Dit wil nie sê dat gay mense eiesoortige behoeftes of begeertes het wat verskil van enige menslike seksualiteit nie. Tog is dit gay lidmate wie die gevolge dra van hoe heteroseksuele mense gesprek voer oor gay mense. Hierdie ervaring kan net verstaan word deur na gay stemme self te luister.”

2. 'n Raamwerk vir STLAS se verslag.

STLAS het die kommentaar van Kerkrade op die Dokumente vir Gesprek bespreek en 'n raamwerk vir hulle verslag opgestel:

- i. Ons navorsing oor die landskap van die huidige gesprek in gemeentes toon dat 'n gespreksmatige benadering gegroei het, wat lei tot groter begrip vir

mekaar. Dit is bemoedigend om te sien hoe breedvoerig en genuanseerd meeste gemeentes se terugvoer is.

- ii. Die verskille ten opsigte van Skrifhantering en Skrifuitleg is, wat hierdie saak betref, oorbekend. Ons moet waarskynlik aanvaar dat daar nie gou eenstemmigheid in hierdie opsig gaan kom nie. Ons moet maniere vind om mense te verseker dat dit nie die einde van eenheid is wanneer ons oor Skrifhantering en Skrifuitleg verskil nie. Ons hoef nie oor alles saam te stem nie. In die vroeë kerk het gelowiges ook nie oor alles aangestem nie, maar hulle het dekadere na dekadere aangehou praat en onderskei. Die eenheid van die kerk lê in Jesus Christus, die Hoof van die kerk. 'n Diepe luister na mekaar, respek en begrip vir mekaar se benaderings en integriteit is noodsaaklik wanneer dit kom by Skrifhantering en hermeneutiek.
- iii. 'n Nota moet bygevoeg word, naamlik dat STLAS nie geïsoleerd aan die kwessie van selfdegslagverhoudings wil aandag gee nie, maar ook aan ras en versoening, menswaardigheid, gender, reproduktiewe gesondheid, liggaamlikheid, seksualiteit, ekonomiese geregtigheid en ander. Ons is oortuig dat hierdie sake met mekaar verband hou en dat dit kan help om die verbande meer doelbewus te soek en te verwoord. Dit is ook nie so dat gelowiges hulle, wat die kwessies rondom al hierdie temas betref, slegs in een van twee kampe bevind nie. Die werklikheid is meer kompleks en geskakeerd.
- iv. STLAS is oortuig dat ons in die gesprek oor selfdegslagverhoudings, sowel as in die etiese kwessies hierbo genoem, asook ander, van deurslaggewende belang is om te dink vanuit ons vereniging met en geworteldheid in Christus.
- v. STLAS is oortuig dat ons in die toekoms 'n gespreksruimte sal moet skep vir 'n gesonde gesprek oor liggaamlikheid en seksualiteit. Die gesprek oor selfdegslagverbintenisse behoort eintlik binne die ruimte van 'n groter gesprek oor ons almal se (bros) liggaamlikheid gevoer te word, asook binne die ruimte van 'n groter gesprek oor ons menslike (bros) seksualiteit.
- vi. Ons sal ook weer moet besin oor die implikasies daarvan as ons sê dat die huwelik nie 'n sakrament is nie, maar 'n verbond tussen twee mense.
- vii. STLAS is oortuig dat dit belangrik is om verder inklusief en gespreksmatig met die vrae om te gaan in gemeentes. Daar is heelwat konstruktiewe winspunte wat reeds in die gesprek na vore gekom het. Ons hoef nie onmiddellik na konsensus te streef nie. Gemeentes kan aangemoedig en ondersteun word om self te praat en hul eie besluite te neem, selfs al neem die sinode bepaalde besluite wat binne die sinode se verantwoordelikheid lê.

3. Die teologiese basis van STLAS se verslag.

3.1. Gewortel in Christus: “Bly in My soos Ek in julle”

Tydens die onlangse openingskonferensie van die Andrew Murray Sentrum vir Spiritualiteit (AMSS) in Wellington is daar intensief besin oor wat dit beteken om in Christus gewortel te wees. Sprekers het uitgewys dat hierdie gedagte regdeur die Nuwe Testament figureer. Paulus gebruik die *en Christō*-formule 47 keer. Deur ons doop, skryf hy, is alle gelowiges “met Christus verenig” en het ons nou sáám “deel van Christus geword” (Gal. 3:27). Gelowiges se vereniging met Christus is die diepste waarheid omtrent die persoon se lewe en identiteit. Calvyn en die Gereformeerde tradisie het ook ons vereniging met Christus beklemtoon. In die openingsreëls van Boek III, wat dikwels as die belangrikste volume in sy Institusie beskryf word, sê hy dat ons as gelowiges in Christus “ingelyf word” en “met Hom bekleed word”, sodat ons met Hom kan “saamgroeï” (3.1.1). Later skryf hy oor die “inwoning van Christus in ons harte”, en verwys selfs, op verbasende wyse, na ‘n “mistieke eenwording” (*mystica unio*) tussen die gelowige en Christus (3.11.10). In Boek IV van sy Institusie voer Calvyn aan dat een van die wyses waarop die Gees ons met die lewendige Christus verenig die nagmaalstafel is (4.17.1). By die nagmaalstafel word ons ten diepste ook met mekaar verenig. Niemand wat in Christus is, mag dus uitgesluit of te na gekom word nie. Aangesien Christus “net een liggaam het waarin Hy ons almal deelgenote maak, moet ons noodwendig almal saam deur so ‘n deelagtigheid (in sy liggaam) een liggaam word”. Ons het ‘n “pragtige voordeel uit die sakrament gehaal, as hierdie gedagte in ons gemoedere afgedruk en ingegrif is dat ons geeneen van ons broers [of susters] leed kan aandoen, verag, verstoot, geweld kan aandoen of op enige manier aanstoot kan gee sonder om tegelyk met Christus onenig te wees nie; dat ons Christus nie kan liefhê sonder om Hom in ons broers [en susters] lief te hê nie; dat ons net so besorg moet wees oor ons broers [en susters] se liggame as oor ons s’n omdat hulle ledemate van ons liggaam is; soos geen deel van ons liggaam deur ‘n gevoel van pyn geraak word sonder dat dit oor al die ander dele daarvan versprei nie, so moet ons nie toelaat dat ‘n medebroer [of -suster] deur enige kwaad getref word sonder dat ons uit medelye vir hom ontroer word nie” (4.17.38).

3.2. Die genade van Christus

Die gemeente is deur die Heilige Gees deel gemaak van die liggaam van die Christus. Die Skeppergees wat dooies lewend maak en dinge wat nie bestaan nie tot stand bring (Rom 4:17), skakel die kerk in by die heil. Hierdie “heil” bestaan daarin dat die werklikheid weer “heel” gemaak word, soos saamgevat in die bekende Ou-Testamentiese woord sjalom: ‘n toestand wat heers waar die relasie tussen God en mens, mens en medemens, mens en natuur in ooreenstemming is met die Skepper se bedoeling. Dit neem gestalte aan in die kerk.

Flip Theron het daarop gewys dat “heil”, “lewendmaking”, “wedergeboorte” en “nuwe skepping” verlossing uit die sonde is en nie uit die skepping nie. Die Bybelse teenstelling is nie tussen natuur en genade nie, maar tussen sonde en genade. Die natuurlike mens wat die dinge van die Gees van God nie aanneem

nie, word gered (1 Kor 2:14). God se “herskepping” kom nie op uit die skepping nie, maar oorkom die skepping. God beklee die verganklike met onverganklikheid, die sterflike met onsterflikheid (1 Kor 15:33).

Dit beteken nie dat ons hier en nou volmaak word nie. Ons bly mense. Wat hier deurbreek, is net iets van die koninkryk (Johan Heyns). Die gemeente het nog nie gearriveer nie. Die gemeente is slégs ’n teken van die koninkryk. Maar al het die gemeente nog nie gearriveer nie en al is ’n triomfalitiese teologie onmoontlik, tref jy in die kerk realiteite aan wat met niks in die wêreld vergelyk kan word nie. Jy sien dit waar die kerk probeer om van hierdie wêreld ’n leefbaarder, vriendeliker, veiliger plek te maak. Die verskeurdheid wat pas by die “ou mensheid” (Kol 3:9) maak binne die gemeente plek vir die “nuwe mensheid” wat al hoe meer vernuwe word na die beeld van sy Skepper, waar dit nie van belang is of iemand Griek of Jood is nie, besny of nie besny nie, andertalig, onbeskaaf, slaaf of vry nie, maar waar Christus alles is en in almal. Die gemeente relatiewe die ganse werklikheid en alle vorme van eksistensie. Skeppingsverskeidenheid, verskil in ras, maatskaplike status en geslag verloor hulle deurslaggewende betekenis, want “in Christus Jesus is julle almal één” (Gal 3:29).

Die genade van Christus maak ons gelyk met die grond, en as ons eers gelyk is met die grond, is ons ook gelyk met mekaar. Die kerk is die plek waar die Gees ons saam oorrumpel deur genade. Die kerk bestaan uit mense wat met die grond gelyk gemaak is.

Wie niks meer het om oor te roem voor God nie, het ook niks meer om oor te roem teenoor sy medegelowige nie. Weiering van die gemeenskap van die heiliges is om die evangelie te verraai. Die verskriklike moontlikheid bestaan dat ’n persoon wat uit ’n kerk uitstap omdat ’n persoon van ’n ander bevolkingsgroep teenwoordig is, uitstap uit God se genade.

Bereidheid tot die gemeenskap van gelowiges impliseer jou bereidheid om gemeenskap met die ander in sy andersheid te beoefen. Hoe dan ook anders indien die eenheid van die kerk ’n “analogie, parallel, weerspieëling, gelykenis van die Trinitariese geheimenis” moet wees?

3.3. Liggaamlikheid

Die Bybel ken geen minagting vir die liggaam, soos ons in die Griekse filosofie van die Nuwe Testamentiese tyd aantref nie. Die heil waarvan die Bybel praat, het nie te doen met ’n onsterflike siel wat bo die liggaamlike verhewe is, en slegs tydelik met die aardse, stoflike besmet is, om deur die dood bevry te word nie. Juis die menswording van God openbaar aan ons dat dit nie die geval is nie. Ons liggaamlike lewe op aarde is ’n gawe van God en word deur God hoog geag. Ons moet dus enige versoeking weerstaan om terug te keer na die klassieke “liggaamsvyandigheid” van die kerk. Ons moet eerder die beeld van die tweede skeppingsverhaal voor oë te hou, waar God die mens uit die stof vorm en die lewensasem in sy neus blaas (Gen 2:7).

Ons moet dus wegdoen met die beeld van die “breë weg” wat verband hou met sinnelikheid, asof alles wat met plesier te doen het en verband hou met liggaamlike sensasies, “laer” en “vleeslik” is.

Die hoofstroom van die Christendom het geskapenheid en dus liggaamlikheid as God-bedoelde werklikheid nooit losgelaat nie. Die materiële, fisieke lewe is positiewe skepping van God. Die kerk het wel deur die loop van eeue dikwels

'n negatiewe lewensbeskouing ten opsigte van die liggaam bevorder, waarvan in die verlengde onder andere lê: onvriendelikheid teenoor seks, begeerte, gevoel, genot, sport en vroue. Die bevryding van die liggaam uit hierdie negatiewe geskiedenis moet verwelkom word.

Seksuele kontak is die mees intense vorm van aanraking. Die grense tussen twee persone word vloeiend. Dit maak jou in seks uiters kwesbaar. Daarom, terwyl ons die Bybelse viering van die seksuele baie hoog waardeer, moet ons ook vashou aan die groot verantwoordelikheid wat met seksualiteit saamgaan. Seks is wonderlik en kan die gevoel van diepe aanvaarding meebring, maar seks kan ook ekstreem verwond en beskadig.

Ons Christelike onderskeiding moet hiermee rekening hou. Seksualiteit het altyd te doen met "speel met heilige vuur". Juis omdat dit gaan om ontgrensing, ekstase, jousef laat gaan, om 'n spel van mag en onmag, lê die risiko's op die loer. Waar is byvoorbeeld die moment dat ontgrensing afgly na grensoorskryding? Of dat die wellustige blik van die ander omslaan in 'n vernederende, pornografiese blik?

Seksualiteit hoort by die vitale kern en die lewenslus van ons liggaamlike bestaan. Die plesier, genot, speelsheid en skaamtelose vertrouwe van seksuele omgang hoort by die goeie van die skepping. Die Bybelse boek, Hooglied, loop oor van die verrukkinge, verlange, fantasering en genieting van seks en van die liggaam van die geliefde. Menslike liefde wat tot uitdrukking kom in seksuele bemintheid is selfs die mooiste Bybelse verbeelding vir die liefde tussen God en mense. In die verloop van die Bybelse verhaal word dit egter duidelik dat seks nie bloot die paradys is nie. Dit word ook 'n bron van konflik en 'n instrument van mag en lis.

Howel die Bybel dus goed weet van outentieke seksuele liefde, is dit duidelik dat die bestemming van die mens, anders wat in 'n kultuur van liggaamsverheerliking gedink word, nié hierin lê nie. Die bestemming van die mens lê in die lewe en die gemeenskap van Christus met sy mense, oftewel die verbond, wat gerig is op ware shalom.

Dit geld ook ten opsigte van liggaamlike skoonheid. Dink maar aan hoe ons mediese moontlikhede toegeneem het as dit kom by die "korreksie" van liggaamlike "foute". Skoonheid is nou verweef met seksualiteit. Dawid was so opgewonde oor Batseba se skoonheid dat hy haar wou "besit" (2 Sam 11). Ons sal egter begenadigde mense wees as ons bevry word daarvan om mekaar as objekte te sien, as die beeld van skoonheid wyk voor die kwesbare en verganklike liggaam self, en as dáárin ware skoonheid gevind word. Ons sal begenadig wees, want dan alleen sal weer ruimte kom vir gemeenskap van liggaam en siel, van mens en medemens.

Die vraag is dus hoe 'n goeie, mooi lewe sal lyk van 'n gemeenskap van mense wat weet van die heil in Christus, juis in die hedendaagse liggaamskultuur.

Verwag ons dalk in 'n tyd van soveel obsessie met liggaamlikheid en seksualiteit te veel van seks – meer as wat seks kan dra? Asof seks perfek moet wees en die eintlike bron van geluk en totale lewensvervulling? Word daar so hoog opgegee oor "seksuele prestasie", en seksuele bevrediging so dwangmatig nagejaag, dat faalangs die slaapkamer binnesluis en egte kommunikasie en diepe, intieme gemeenskap bedreig? Watter invloed het die

mite wat gaandeweg ontstaan het dat *meer* seks beter is? Hoeveel druk kom op jongmense om gou en dikwels te eksperimenteer?

Waarteen is die boodskap van Gods word, van egte bevryding, dus gekant? Nie teen 'n spesifieke seksuele oriëntasie nie, maar teen die uitleef van seksualiteit op só 'n wyse dat egte lewensruimte en vryheid bedreig word en die ander (en dikwels ekself) geskaad word.

'n Seksuele verhouding mag dus byvoorbeeld nie gekenmerk word deur die drang om die ander te besit nie. Verlange of begeerte wat ingestel is op toe-eiening en wat slegs op sigself gerig is, is verlange wat siek geword het. Die nuwe gemeenskap waarin Jesus ons nooi, word gekenmerk deur aandag vir die ander en ware gasvryheid. In goeie seks gaan begeerte saam met eerbied vir die ander, vir sy of haar behoeftes en grense, net soos vir die eie liggaam.

In die nuwe gemeenskap met Jesus word onverbidlik verset aangeteken teen alle vorme van psigiese geweld, misbruik en manipulasie wat die doel, die praktyke en die beleving van seks perverteer. As juis in die kerk vroue, meisies en seuns misbruik word en hul behoefte aan troos en nabyheid gemanipuleer word deur voorgangers en ampsdraers, vloek dit teen alles waarvoor die evangelie en die Christelike gemeente staan.

3.4. Regverdiging en geregtigheid

Die goeie nuus wat Jesus verkondig, is die aanbreek van 'n nuwe koninkryk. Die lewe in hierdie koninkryk het te doen met ons almal se afhanklikheid van God, ons deernis vir ander, barmhartigheid, reinheid van hart, honger en dors na geregtigheid en die maak van vrede.

Ons is 'n gemeenskap wat Jesus Christus volg in sy deernis en versorging van mense, veral ook diegene wat deur die gemeenskap gemarginaliseer word. Die Bybel vra van ons om te honger en dors na geregtigheid vir alle mense. God se genade geniet voorrang bo alle menslike voorkeure en oorwegings wanneer dit kom by ons bediening aan mense en sorg vir mekaar.

Gereformeerde teoloë het in die laaste jare heelwat besin oor die verband tussen *regverdiging* en *geregtigheid*. Die Wêreldgemeenskap van Gereformeerde Kerke het in 2017 hulle vereenselwiging met die Lutherane en Katolieke se *Joint declaration on the doctrine of Justification*. Dit is gedoen met 'n assosiasiedokument waarin die eie gereformeerde posisie duidelik gestel is. 'n Punt wat baie sterk gemaak word in hierdie assosiasiedokument, is dat ons as gereformeerdes nie wil fouteer na die kant van ongeregtigheid nie. As ons glo in die regverdiging deur die geloof alleen, het dit alles ook te make met lewensheiliging en met 'n soek na werklike praktiese geregtigheid.

Die insig dat die regverdiging deur die geloof alleen plaasvind boor tot in die hart van die heilsopvatting van die kerk. Die historiese teenkating teen die solus-uitsprake is gedra deur die vermoede dat die heil daardeur gereduseer word, ten koste van die heiliging van die lewe. Hierteenoor moet opgemerk word dat die solus-uitsprake nie die heil wou kompartementaliseer nie, maar die een, ongedeelde heil vanuit die verskillende perspektiewe op die heil wou 'na-sê' tot in die kern daarvan as die genadewerk van die drie-enige God aan ons, in ons en deur ons. In die geval van die regverdiging moet dié oordeel oor ons vanuit die gawe-karakter van die geloof verstaan word. 'Geloof' beteken hier die verbondenheid aan, die eenheid met Christus in Sy sterwe en opstanding deur die werk van Sy Gees en in die aangryping van Sy woord.

Teologies gestel, beteken dit dat die regverdiging nie 'n analitiese oordeel is nie, maar 'n sintetiese oordeel waarin die verdienste van Christus, Sy gehoorsaamheid aan ons toegereken word asof dit ons eie is. Ons geloof is nie die grond van ons saligheid nie, maar die middel waarmee ons Christus en al Sy weldade omhels. Dit beteken dat ons geloof nie in terme van verdienste, as meriete ter sprake kan kom nie. 'Alleen deur die geloof' beteken 'uit die genade alleen'.

Hiermee in gedagte, stel die Gereformeerdes dit pertinent dat die verskeidenheid van teologiese taalgebruik 'n 'veelstemmigheid' tot gevolg het wat nie as hindernis met die oog op geloofseenheid verstaan moet word nie. Juis die *Joint Declaration* stel dit onomwonde. Die leer van die regverdiging is 'n kernaspek van die Christelike geloof. Dit is 'n onontbeerlike kriterium vir die leer en lewenspraktyk van die kerk.

In die gereformeerde siening hang regverdiging en geregtigheid wesentlik saam, omdat beide groei uit die trinitariese rykdom van God se Heerlikheid. Sy koninkryk word in een asem met Sy geregtigheid (die geregtigheid van die koninkryk) genoem. Die Griekse woord '*dikaionuné*' word gebruik om na beide hierdie sake te verwys. Dit beteken dat geregtigheid nie bloot 'n sosiaal-etiese addendum by die regverdigingsteologie is nie, maar 'n teologiese perspektief verteenwoordig waarin daar aandag gevra word vir die konkreetheid en kontekstualiteit van die heil. Hierdie boodskap, wat alreeds gedra word deur die Ou Testamentiese profete "dat die reg moet aanrol soos watergolwe", kom in die persoon en prediking van Jesus op baie sterk na vore. Die bergrede wemel van verwysings na geregtigheid en vrede wat die sigbare konkretisering van die komende ryk van God is. Wie soek na die ryk, kan dit nie anders doen as met 'n honger en dors na geregtigheid nie.

4. 'n Weg vorentoe: Voortgaande onderskeidende gesprek en besluitneming in gemeentes

Een van die lede van STLAS se verwoording van die huidige situasie vat 'n sterk sentiment in baie gemeentes goed saam en het ons gehelp in die formulering van die voorstel:

"Die NG Kerk bely dat ons 'n kerk van die reformasie is, wat staan op die pilare van die reformasie. Een van die pilare van die reformasie is dat ons in die eerste plek na die Bybel luister in ons soeke na antwoorde op geloofsvrae. Ons eksegeese van die Bybel moet met hermeneutiese verantwoordelikheid geskied, dit moet onder andere verskillende kontekste verreken, dit moet luister na die bevindinge van ander moderne wetenskappe en so meer. Maar selfs 'n diepgaande en nederige worsteling met die nou bekende klassieke bybeltekste wat oor homoseksualiteit (of selfdegeslagverhoudinge) praat (Gen. 19:5, Rig. 19:22, Lev. 18:22 en 20:13, Rom. 1:24–7, 1 Kor. 6:9 en 1 Tim. 1:10), het tot gevolg dat gelowige bybellesers, eksegete en teoloë by direk teenoorgestelde gevolgtrekkings uitkom wat mekaar lynreg weerspreek.

Aan die een kant van die spektrum is daar diegene wat sê dat – hoe jy ookal na die tekste kyk – dit konsekwent afwysend praat oor die beoefening van homoseksualiteit. En dit sluit Ou- en Nuwe Testamentiese tekste in, wat oor 'n tydperk van eeue in verskillende taal- en kultuurkontekste ontstaan het.

Aan die ander kant vind jy diegene wat sê dat die betrokke bybeltekste nie praat van selfdegeslagverhoudinge soos wat ons dit vandag ken nie, en daarom nie toepaslik is daarop nie. My eie eerlike gevolgtrekking is dat die Bybel nêrens positief praat oor die beoefening van homoseksualiteit nie.

En om aan te voer dat daar eenvoudig geen enkele voorbeelde van selfdegeslagverhoudinge in die Bybel se tyd sou wees wat enigsins vergelykbaar is met hedendaagse gay verhoudinge waarin mense in liefde en trou saamleef nie, is gewoon nie verdedigbaar nie. Dit is goed gedokumenteer dat daar in die tyd wat die Bybel geskryf is, wel ook gay verhoudinge van wedersydse instemming voorgekom het waar nie een van die persone in die verhouding onder dwang was of uitgebuit is nie. Daar is heelwat literatuur oor homoseksualiteit in die antieke Griekse en Romeinse beskawings wat daarop dui dat selfdegeslagverhoudinge tussen sosiale eweknieë glad nie onbekend was nie, hoewel die literatuur aandui dat die meerderheid sodanige verhoudinge waarskynlik wel tussen mense van ongelyke sosiale status was. Daarom is dit myns insiens nie korrek om aan te voer dat die bogenoemde bybeltekste altyd net verwys na pederastie (ouer mans met seuns) / heteroseksuele persone wat homoseksueel verkeer (wat dan “teen natuurlik” sou wees) / verhoudinge waar daar groot status- en magsverskille tussen die persone was nie (bv. vryburgers met slawe). My standpunt is dat die betrokke bybeltekste eksegeties en hermeneuties geforseer moet word om uiteindelik te sê dat die Bybel glad nie praat oor gay verhoudings soos ons dit vandag ken nie.

En juis dit veroorsaak myns insiens die dooie punt in die gesprek:

Christene is hieroor teenoor mekaar opgestel asof in loopgrawe oor die uitleg van hierdie tekste, en beide standpunte is diep ingegrawe. En die gesprek raak ‘n stryd oor die interpretasie van die Bybel, waar die saak van mense in selfdegeslagverhoudinge eintlik op die agtergrond geskuif word, en waar die eintlike “saak op die tafel” die saak van die hantering van die Bybel word.”

Die pogings om mekaar te oortuig lei net tot verharding in gesindhede waar opponente hulself dieper ingrawe, elk met sy eie standpunt. Daarmee word diegene wat bly sê dat die betrokke bybeltekste nie positief praat oor selfdegeslagverhoudinge nie, soms beskuldig van fundamentalisme of biblisme (mense wat die Bybel “letterlik” opneem sonder om die konteks waarin dit geskryf is in ag te neem), of dat hulle nie hermeneutiek (hoe om die Bybel korrek van toepassing te maak op ons moderne konteks) begryp nie, en hulle kry gereeld ‘n lesing daaroor dat die Bybel nie “‘n tydlose absolute waarheid is wat uit die lug geval het nie”.

Daarteenoor word diegene wat probeer aantoon dat die betrokke bybeltekste nie van toepassing gemaak kan word op moderne selfdegeslagverhoudinge nie, weer soms daarvan beskuldig dat hulle die eksegeese van die tekste forseer om by hul (vooraf-ingeneemde) standpunt te pas, dat hulle by byna al die tekste die meer voor-die-hand-liggende verstaan van die teks ignoreer om elke keer voorkeur te gee aan die meer-onwaarskynlike verstaan van die teks, en dat hulle met hierdie tipe eksegeese ‘n deur oopmaak waar die Bybel sy outoriteit en normatiewe karakter verloor.

En intussen word gay christene gyselaar gehou in 'n hermeneutiese stryd oor die gebruik van die Bybel.

Hierdie skrywe is betekenisvol omdat dit 'n vasgelooptheid in die gesprek in die kerk baie goed beskryf en 'n ander basis vir die gesprek voorstel, naamlik die basis wat hierbo teologies-eties uiteengesit is.

Die kerk is nie 'n versameling van volmaakte mense nie, maar van broos mense, waar almal, sonder uitsondering, die littenetekens van gebrokenheid met hulle saamdra. Die kerk moet 'n lewensmoontlikheid oopmaak vir alle mense wat die liefde en genade van die Here Jesus Christus nodig het en dars is daarna in hulle lewens. Ook vir gay mense. En daarom moet ons ons beywer daarvoor om ons naaste se lewe nie misrabel te maak met ons besluite, houding en uitsprake nie. Ons moet – in navolging van Jesus - ons naaste help om ten volle te kan lewe. Die Almagtige maak altyd weer 'n nuwe pad oop wat vir vasgeloopte mense 'n uitweg skep, wat nuwe lewensmoontlikhede oopmaak.

Die hoogtepunt hiervan is as God Homself in die plek van die gebroke mens stel deur die kruisiging van sy Seun, Jesus Christus. In hierdie (absoluut beslissende) daad gee God Homself ten einde ons vasgelooptheid in ons verhoudinge met Hom en mekaar finaal op te los. God bring self die volledige versoening, en maak daardeur gebroke mense weer aanvaarbaar vir Hom en vir mekaar. En deur sy liefde, finaal verpersoonlik in Jesus Christus, red God nie net gebroke mense nie, Hy roep ons ook op om Hom hierin na te volg deur ons medemense, selfs ons vyande, aan te raak met selfopofferende liefde (Mat 5:43). Juis hierin lê die wese van dissipelskap – om te leef soos wat Jesus ons kom leer het deur sy voorbeeld en deur sy woorde.

...Jesaja 58:7 sê dat die “vas” wat die Here wil hê, is “...dat jy jou medemens nie aan sy lot oorlaat nie”. In hierdie opsig voel ek dat ons (as hetero – seksuele christene) gay mense vir dekades lank hoofsaaklik aan hul lot oorgelaat het, terwyl daar in die kerk 'n eksegetiese stryd woed oor die interpretasie van die bybeltekste wat handel oor homoseksualiteit.

Voeg hierby die toenemende getuienis van die mediese en menswetenskappe dat 'n homoseksuele oriëntasie beslis nie 'n keuse is wat die betrokke persoon uitoefen nie, maar deur baie ander faktore beïnvloed word – moontlik selfs ook geneties bepaald is. Dat alle mense die ervaring het dat hulle met hulle seksuele oriëntasie gebore is, dat dit nie 'n bewustelike keuse is wat hulle later gemaak het nie. (As jy hetero-seksueel is, op watter stadium het jy bewustelik gekies om so te wees?) Dan is dit bloot nie reg om vir 'n gay persoon te sê dat hy of sy “sonde doen”, en dus net moet “ophou sondig” nie. Daartoe kom nog die oorweldigende getuienis dat seksuele oriëntasie in die meeste gevalle nie “veranderbaar” is deur berading / behandeling nie.

'n Lewe in navolging van Jesus Christus begin nie by die vraag “wat is reg of verkeerd” nie. Dit begin by die vraag “hoe moet ons Jesus navolg deur selfopofferende liefde in hierdie situasie toe te pas”.

Die implikasies hiervan is dat die navolging van Jesus met selfopofferende liefde die belangrikste hermeneutiese beginsel word, waarteen alle ander

eksegeties / hermeneutiese resultate getoets word. Waar daar twyfel bestaan, waar daar grys areas is – ook in die etiek - moet die liefde die swaarste weeg. Is dit nie wat Paulus in 1 Kor 13:13 bedoel as hy sê: “En die grootste hiervan is die liefde” nie?

...Waar daar liefde is, en deernis ... daar is God die Heer!